

DE «ZELFOPENBARING» VAN JOANNES-PAULUS II

KRITISCHE BEDENKINGEN BIJ HET JAAR VAN DE ROZENKRANS

Op initiatief van de Heilige Vader loopt van oktober 2002 tot oktober 2003 het Jaar van de Rozenkrans. De onvoorwaardelijke verdedigers van de huidige Paus zien in deze beslissing een overduidelijk bewijs van de traditionele gezindheid van Joannes-Paulus II en van zijn streven naar restauratie. Maar hebben zij de tekst van de apostolische brief grondig gelezen en zijn zij bereid om de waarheid en niets dan de waarheid onder ogen te zien?

Kapel van de Karmel van Coïmbra : beeld van het Eucharistisch Hart van Jezus op het altaar van het Heilig Hart. Op 16 september 1970 schreef zuster Lucia aan moeder Martins : « Het gebed van de Rozenkrans of het rozenhoedje is na de heilige liturgie van de Eucharistie datgene wat ons het sterkst met God verbindt, door de rijkdom van de gebeden waaruit het samengesteld is. Alle zijn zij afkomstig uit de Hemel. Het Gloria werd door de Vader gedictieerd aan de engelen toen Hij hen uitzond naar zijn pasgeboren Woord, en het is een lofzang op de H. Drievuldigheid. Het Onze Vader werd ons gegeven door de Zoon : het is een gebed dat gericht is tot de Vader. En het Weesgegroet is geheel en al doordrongen van verwijzingen naar de Heilige Drievuldigheid en de Eucharistie. »

PAUS Joannes-Paulus II heeft de vierentwintigste verjaardag van zijn verheffing tot het pontificaat, op 16 oktober 2002, herdacht met een apostolische brief over de Rozenkrans, gericht aan alle bisschoppen, priesters en gelovigen: *ROSARIUM VIRGINIS MARIE*.

De Paus houdt van de Rozenkrans, schrijven alle media in koor. Om ons een bewijs te geven van zijn liefde voor de Rozenkrans moet Joannes-Paulus II nochtans teruggrijpen naar de eerste dagen van zijn pontificaat: « Vierentwintig jaar geleden, op 29 oktober 1978, nauwelijks twee weken na mijn uitverkiezing tot de Stoel van Petrus, liet ik een blik werpen in mijn ziel toen ik het volgende zei: “De Rozenkrans is mijn lievelingsgebed. Het is een prachtig gebed. Prachtig door zijn eenvoud en diepgang.” » Sindsdien lijkt de Paus er niet meer over gesproken te hebben. In elk geval acht hij het vandaag « dringend noodzakelijk het hoofd te bieden aan een zekere crisis van dit gebed, omdat in de huidige historische en theologische context het risico bestaat dat de waarde ervan ten onrechte wordt afgezwakt en het dus nog maar zelden wordt aangeboden aan de nieuwe generaties. »

Redden dus wat er te redden valt! Hoe is het zover kunnen komen? We kunnen alleen maar vaststellen dat de Paus het Rozenkransgebed de afgelopen vierentwintig jaar wel erg weinig heeft aanbevolen...

Joannes-Paulus II gaat verder: « Nadat ik het eerste jaar van mijn pontificaat afgestemd had op het dagelijks ritme van de Rozenkrans, wens ik bij het begin van mijn vijftiende dienstjaar als Opvolger van Petrus hetzelfde te doen. » Want de Rozenkrans van de Maagd Maria, die in het verleden « een door talrijke heiligen geliefd gebed geweest is dat aangeprezen werd door het Leergezag, blijft **zelfs bij de aanvang van het derde millennium** een gebed met een grote betekenis, bestemd om vruchten van heiligheid te dragen ».

Op welke manier? « Door de Rozenkrans bekomt de gelovige overvloedige genaden, die hij **als het ware** uit de handen van de Moeder van de Verlosser ontvangt. » De toevoeging « als het ware » is niet onschuldig: we kunnen er niet omheen dat de Paus eens te meer de rol

van Onze-Lieve-Vrouw als universele Middelaress koppig blijft afwijzen.

Waarom dat « **zelfs** bij de aanvang van het derde millennium »? Men zou veeleer verwachten: “vooral”, als men de huidige onheilspellende tijdsomstandigheden in acht neemt. De Paus onthult hiermee dat hij vasthoudt aan zijn utopie over het nieuwe millennium, ook al wordt deze door de dagdagelijkse gebeurtenissen wreed tegengesproken.

In de ogen van de Paus is er nog een tweede reden waarom de Rozenkrans geherwaardeerd moet worden: « *De dringende noodzaak om bij God de gave van de vrede af te smeken. De Rozenkrans is herhaalde malen door mijn Voorgangers en door mezelf [en door Onze-Lieve-Vrouw in hoogsteigen Persoon te Fatima, tot zesmaal toe... Weet de Paus dit dan niet?] voorgesteld als gebed voor de vrede. Bij de aanvang van een millennium dat begonnen is met de vreselijke taferelen van de aanslag van 11 september 2001 en dat dagelijks op verschillende plaatsen in de wereld nieuwe situaties van bloed en geweld optekent, betekent de herontdekking van de Rozenkrans dat men zichzelf onderdompelt in de beschouwing van het mysterie van Hem “die onze vrede is”: want Hij heeft ervoor gezorgd dat “twee volkeren één werden, door de barrière die hen scheidde, dit wil zeggen de haat, teniet te doen” (Ef. 2, 14). Men kan dus de Rozenkrans niet bidden zonder zich opgenomen te voelen in een duidelijk engagement ten dienste van de vrede, met een bijzondere aandacht voor het land van Jezus, dat nog zozeer beproefd wordt en nauw aan het hart ligt van de christenen.*

« *Op gelijkaardige wijze is het hoogstnodig zich in te zetten en te bidden voor een andere kritieke situatie in onze tijd: die van het gezin, cel van de maatschappij. Het gezin wordt in toenemende mate aangevallen door vernietigende krachten op ideologisch en praktisch niveau, waardoor er moet gevreesd worden voor de toekomst van deze fundamentele en onvervangbare instelling en, met haar, voor de toekomst van de hele maatschappij. In het ruimere kader van de gezinsspastoraal biedt de hernieuwing van de Rozenkrans in de christelijke families zich aan als een efficiënt hulpmiddel om de verwoestende effecten van de huidige crisis in te dijken.* »

Maar de Paus houdt eraan te onderstrepen dat deze « **pastorale richtlijn** » **uitsluitend een persoonlijk initiatief betreft**. Men mag vooral niet geloven dat hij wil gehoorzamen aan wat Onze-Lieve-Vrouw te Fatima herhaalde malen heeft gevraagd, namelijk van elke dag het rozenhoedje te bidden – ook al is Zij daarvoor uit de Hemel gekomen! « *De verschillende omstandigheden waarbij de Moeder van Christus in de loop van de negentiende en de twintigste eeuw in zekere zin* [?] *haar aanwezigheid heeft doen voelen en haar stem heeft laten horen om het Volk van God aan te sporen tot deze vorm van beschouwend gebed, zijn gekend.* » Vandaar dat de Paus er niet zal over spreken.

Eén kleine toegeving nochtans: « *Omwille van de duidelijke invloed die zij behouden in het leven van de christenen en omwille van hun belangwekkende erken-*

ning door de Kerk, wil ik toch in het bijzonder herinneren aan de verschijningen van Lourdes en van Fatima. De betrokken heiligdommen zijn het doel van talrijke pelgrims op zoek naar troost en hoop. » En naar vergeving? En naar genade? De Paus spreekt er niet over.

Te Lourdes zei Onze-Lieve-Vrouw: « ***Ik ben de Onbevleete Ontvangenis*** ». Waarop Bernadette reageerde: « *Het lijkt wel alsof Onze-Lieve-Vrouw de woorden van onze Heilige Vader is komen bevestigen.* » Nochtans maakt Joannes-Paulus II niet de minste toespeling op de Onbevleete Ontvangenis, en evenmin op Pius IX die het dogma in 1854 heeft afgekondigd.

En te Fatima in 1917 klonk het op 13 mei: « ***Bid elke dag het rozenhoedje om de vrede te bekomen voor de wereld en het einde van de oorlog*** ». De H. Maagd herhaalde op 13 juni, 13 juli, 19 augustus en 13 oktober: « ***Ik wil dat jullie elke dag het rozenhoedje bidden*** »; en op 13 september: « ***Blijf het rozenhoedje bidden om het einde van de oorlog te bekomen.*** »

« DE ROZENKRANS OPNIEUW ONTDEKKEN »

Eén van de belangrijkste redenen waarom de Paus de Rozenkrans wil herwaarderen is dus het bekomen van vrede door dit gebed. Daartoe moeten we « *de Rozenkrans opnieuw ontdekken* ». Wil dit zeggen dat de vrede afhangt van het Onbevleete Hart van Maria? Neen, want « *DE ROZENKRANS IS NIET HET GEBED DAT MEN DENKT* », zoals het Franse dagblad *La Croix* volkomen in overeenstemming met de gedachtengang van de Paus blokkeerde. De Rozenkrans is niet wat zuster Lucia in haar karmel denkt dat hij is, noch wat Francisco en Jacinta dachten. Het gaat er om « *de Rozenkrans te herontdekken* » naar het voorbeeld van Leo XIII, Paulus VI en Vaticanum II [« *Men kan zeggen dat de Rozenkrans in zekere zin een gebedscommentaar is op het laatste hoofdstuk van de constitutie Lumen Gentium* »: een uitspraak die ons ... sprakeloos maakt!] en bovenal naar het voorbeeld van Joannes-Paulus II, « *door een meer christologische samenhang te geven aan de Rozenkrans* ». Lees: meer christologisch dan mariaal... Kortom: “*De Paus wil het verouderde beeld van dit gebed veranderen*”, zoals de ondertitel van *La Croix* luidt. Het kan niet duidelijker.

De krant merkt met voldoening op dat « *de apostolische brief niet voorbijgaat aan de opwerpingen [tegen de Rozenkrans], het risico van “een droge en vervelende praktijk”, van een “methode die gebaseerd is op herhaling”, zelfs niet aan het gevaar de Rozenkrans te aanzien “als een amulet of een magisch voorwerp, door het gebed een volkomen verkeerde betekenis en functie toe te kennen.”* »

De remedie volgens de Paus? « *De Rozenkrans bidden is niets anders dan met Maria het gelaat van Christus beschouwen.* » Zijzelf heeft immers « *voortdurend de “Rozenkrans” gebeden in de loop van de dagen van haar aardse leven* ». Deze op niets gebaseerde uitspraak onthult op zich alleen al de ware bedoeling van Joannes-Paulus II: het Jaar van de Rozenkrans moet blijkbaar dienen om **ons weg te trekken van Maria om ons « opnieuw te richten » op Christus**. Niet bidden tot Maria, maar bidden met Maria. Dat is de sleutel van dit

Juni 1999: de Kleine Zusters van het Heilig Hart in gebed vóór het altaar van het Onbevlekt Hart van Maria in de Karmel van Coïmbra, tijdens hun bedevaart naar Portugal. In de reeds aangehaalde brief aan moeder Martins (16 september 1970) schreef zuster Lucia: « Maria is het eerste levende tabernakel waarin de Vader zijn Woord ondergebracht heeft. Haar Onbevlekt Hart is de eerste custode die het Woord behoed heeft, haar schoot en haar armen waren het eerste altaar en de eerste troon waarop de mensgeworden Zoon van God aanbeden werd. »

ongelofelijk document: de H. Maagd op een zijspoor zetten... « *Eén ding is duidelijk: hoewel het herhaald opzeggen van het Ave Maria zich rechtstreeks richt tot Maria, toch is het uiteindelijk, met haar en door haar, tot Jezus Christus dat onze akte van liefde zich richt.* » Het is inderdaad heel duidelijk. Verboden te zeggen: « Ik hou van U, Maria! »

« *Om aan deze uitnodiging meer weerklank te geven [...] verlang ik dat dit gebed het hele huidige jaar lang voorgesteld wordt en op bijzondere wijze in de kijker geplaatst in de verschillende christelijke gemeenschappen. Ik roep dus het jaar dat loopt van oktober van dit jaar tot oktober 2003 uit tot Jaar van de Rozenkrans.* » De Paus verwacht van dit jaar vruchten « *voor de persoonlijke meditatie, de vorming van het Volk van God en de nieuwe evangelisatie* ». En de redding van de zielen?

Waarom van oktober tot oktober? Het antwoord lijkt voor de hand te liggen: omdat de maand oktober de maand van de Rozenkrans is. Fout! De Paus maakt zelfs geen melding van het feest van Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans, op 7 oktober, maar enkel van... de verjaardag van zijn uitverkiezing (16 oktober 1978) én de « *vreugdevolle herinnering aan een andere gebeurtenis: de veertigste verjaardag van de opening van het Oecumenisch Concilie Vaticanum II (11 oktober 1962)* »!

DE MYSTERIES VAN HET LICHT

Te Fatima heeft Onze-Lieve-Vrouw op 13 juli 1917 aangekondigd dat Zij, om oorlog, hongersnood en vervolgingen tegen de Kerk en de Paus te vermijden, de toewijding van Rusland aan haar Onbevlekt Hart en de eerherstellende Communie van de eerste zaterdagen zou komen vragen. Vervolgens heeft Zij, op 13 oktober, haar naam genoemd: « *Ik ben Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans.* » En Ze heeft zich aan de drie kinderen getoond « *naast de zon* », samen met Sint-Jozef en het Kind Jezus.

Ze hield woord. Op 10 december 1925 verscheen Zij, vergezeld van het Kind Jezus, aan Lucia in haar klooster-cel te Pontevedra: « *Al diegenen die vijf maanden na elkaar telkens de eerste zaterdag bij biechten gaan, de*

Heilige Communie ontvangen, een rozenhoedje bidden en me gedurende vijftien minuten gezelschap houden door te mediteren over de vijftien mysteries van de Rozenkrans, in een geest van eerherstel, hen beloof ik bij te staan in het uur van de dood met al de genaden die nodig zijn voor de redding van hun ziel. »

Maar Joannes-Paulus II heeft daar allemaal geen oren naar, of beter: hij doet aan opbod. Hij schrijft namelijk: « *In heel zijn werk, in het bijzonder in de “Vijftien Zaterdagen”, ontwikkelde Bartolo Longo de christologische en contemplatieve essentie van de Rozenkrans; hij ondervond hiervoor een bijzondere aanmoediging en hulp vanwege Leo XIII, de “Paus van de Rozenkrans”.* » Geen woord over Onze-Lieve-Vrouw van Fatima...

De Paus gaat nog een stap verder. Hij stelt zich niet tevreden met de «vijftien mysteries»: « *Van alle mysteries die het leven van Christus tekenen weerhoudt de Rozenkrans, zoals hij tot stand gekomen is in zijn meest courante vorm en goedgekeurd door de kerkelijke overheid [en door Onze-Lieve-Vrouw in Persoon], er slechts enkele. Deze keuze werd opgelegd omwille van het oorspronkelijk raamwerk van dit gebed, dat werd samengesteld rond het getal honderd vijftig, hetgeen overeenkomt met het aantal Psalmen.*

« *Om een duidelijk meer christologische samenhang te geven aan de Rozenkrans lijkt een toevoeging me wenselijk. Deze toevoeging, die gerust kan overgelaten worden aan de vrije appreciatie van personen en gemeenschappen, zou kunnen toelaten om ook de mysteries van het openbaar leven van Christus, tussen het Doopsel en het Lijden, in rekening te brengen. Want het is binnen de ruimte van deze mysteries dat we belangrijke aspecten in overweging kunnen nemen van de persoon van Christus als definitieve openbaringsbron van God.* »

Na de blijde mysteries zijn hier dus de vijf « *lichtende mysteries* », gewijd aan het openbaar leven van Christus: 1. Zijn doopsel in de Jordaan. 2. Zijn zelfopenbaring [sic] op de bruiloft van Kana. 3. De aankondiging van het Rijk Gods met de uitnodiging tot bekering. 4. Zijn Verheerlijking op de berg Tabor. 5. De instelling van de Eucharistie.

Waarom deze toevoeging? Eerst en vooral om ons te “bekeren” van een “overdreven” verering voor Onze-Lieve-Vrouw tot een “verlichte” verering voor Christus, in het kader van de «*lichtende mysteries*»... maar ook «*opdat men ten volle zou kunnen zeggen dat de Rozenkrans een samenvatting van het Evangelie is*».

In werkelijkheid is de Rozenkrans, in zijn «*oorspronkelijk raamwerk*», reeds een samenvatting niet alleen van het Evangelie maar van heel de Bijbel. Zoals abbé de Nantes heeft uitgelegd in zijn exegetisch en mystiek commentaar op de Psalmen is de Rozenkrans, met zijn 150 AVE's, «*het psalmboek van de arme*». Dit is de reden waarom Mgr. Luciani bij zijn terugkeer uit Fatima in 1977, één jaar voor zijn uitverkiezing tot Paus, kon zeggen: «*De vijftien mysteries van de Rozenkrans zijn ook de Bijbel, juist zoals het Onze Vader, het Wees Gegroet en het Gloria de Bijbel zijn, de Bijbel verbonden met het gebed, wat een weldaad is voor de ziel.*»

Wat het doopsel van Christus in de Jordaan betreft, dit is slechts het symbool van zijn Lijden en dood. Door er niet over te spreken doet de Rozenkrans daarom niets anders dan Sint-Jan nabootsen... die er ook niet over spreekt in zijn Evangelie. Trouwens, Sint-Jan laat ook de Gedaanteverandering achterwege, en zelfs de instelling van de Eucharistie! Het is hier niet de plaats om uit te leggen waarom; beperken we ons tot de opmerking dat «*het oorspronkelijk raamwerk*» van de Rozenkrans vrij goed het raamwerk van het Vierde Evangelie navolgt...

VAN DE HEMEL NAAR DE AARDE

In feite is in het denken van Joannes-Paulus II vooral het tweede «*lichtende mysterie*» van Christus van belang: «*zijn zelfopenbaring op de bruiloft van Kana*». Het woord «*zelfopenbaring*» betekent hier dat Christus zelf op de bruiloft zijn heerlijkheid openbaart, door zijn mirakel, zoals Sint-Jan schrijft: «*Hij openbaarde zijn heerlijkheid en zijn leerlingen geloofden in Hem*» (Jo. 2, 11). Daarentegen is het bij het doopsel in de Jordaan en bij de Gedaanteverandering de stem van de Vader die openbaart: «*Dit is mijn Zoon, de Welbeminde. Luistert naar Hem.*»

Waarom hecht de Paus zoveel belang aan dit tweede «*lichtende mysterie*»? Omdat het voor hem gaat om «*het uitdiepen van de antropologische betekenis*» van de Rozenkrans, en niet alleen de «*christologische*». Hij verduidelijkt zijn visie als volgt: «*Hij die zich wil overgeven aan de beschouwing van Christus door zich de etappes van diens leven voor de geest te roepen, kan niet anders dan in Hem ook de waarheid over de mens ontdekken. Dat is de grote bevestiging van Vaticanum II, waarvan ik zo dikwijls het voorwerp van mijn leergezag heb gemaakt.*» In een voetnota leest men de onvermijdelijke verwijzing naar *Gaudium et spes*, hoofdstuk 22, waaruit de Paus een zin aanhaalt: «*In werkelijkheid wordt het mysterie van de mens pas werkelijk verlicht vanuit het mysterie van het Vleesgeworden Woord.*»

En hij gaat verder: «*Door zijn [Christus'] geboorte in overweging te nemen ontdekt hij [de mens] het ge-*

wijde karakter van het leven; door naar het huis van Nazareth te kijken verneemt hij de waarheid die aan de grondslag ligt van het gezin volgens het plan van God.» En inderdaad was dit het refrein van Joannes-Paulus II vanaf het begin van zijn pontificaat. Bij zijn terugkeer van een verplaatsing naar Turijn in 1980 b.v. haastte de Paus zich om tijdens het *Regina Caeli* van 20 april *urbi et orbi* «*de vrucht van deze paasbedevaart en dit bezoek*» mee te delen: «*Het is een nieuwe ervaring van het geloof in Christus die voortdurend aan de mens de vreugde van mens te zijn schenkt. Ja, Christus geeft de mens deze vreugde. En dit is de grootste gave. Het is het fundament van al wat de mensen verlangen en kunnen verwezenlijken door middel van om het even welk van hun programma's of ideologieën.*»

Abbé de Nantes was de enige die toen durfde reageren, en niemand kon hem weerleggen: «*Heilige Vader, het is de Geest van godslastering en van waanzin die u zo doet spreken! Ben ik dan zelf afgedwaald? Telkens als ik deze woorden herlees of, in dit geval, ze overschrijf uit de Osservatore romano van 22 april, zeg ik bij mezelf: maar het is niet mogelijk! Het kan gewoonweg niet! En de wereld heeft dit gehoord en gelezen? En iedereen heeft dit aanvaard zonder verbazing en zonder gemor!*»

Vandaag, twintig jaar later, houdt de Paus voet bij stuk: «*Men kan dus zeggen dat elk mysterie van de Rozenkrans dat goed overwogen wordt het mysterie van de mens verheldert.*» En zo worden we van de Hemel terug op de aarde geworpen!

«*De eerste cyclus, die van de “blijde mysteries”, wordt inderdaad gekenmerkt door de vreugde die uitstraalt van de gebeurtenis van de Menswording.*» De vreugde van de mens van mens te zijn... «*Dit is duidelijk vanaf de Boodschap, waar de begroeting door de engel Gabriël van de Maagd van Nazareth de uitnodiging tot de messiaanse vreugde in herinnering brengt: “Verheug U, Maria.” Heel de heilsgeschiedenis – in zekere zin veel meer nog: de geschiedenis zelf van de wereld – mondt uit in deze aankondiging.*» Met andere woorden: de geschiedenis van de mensheid als geheel vormt een “gewijde geschiedenis”, en niet alleen de geschiedenis van het joodse volk.

«*Immers, als het plan van de Vader erin bestaat alles opnieuw samen te brengen in Christus (cf. Ef. 1, 10), dan heeft het ganse universum in zekere zin deel aan de goddelijke begenadiging waarmee de Vader zich over Maria buigt opdat Zij de Moeder van zijn Zoon zou worden. Op haar beurt wordt heel de mensheid als het ware omsloten in het fiat waarmee Maria zich aanstonds schikt naar de wil van God.*» De Paus bedoelt dat uiteindelijk heel de mensheid «*vol van genade*» is!

Meteen is het Bezoek aan Elisabeth zelfs geen “mysterie” meer, het is een «*tafereel*» dat baadt in de vreugde, evenals «*het tafereel van Bethlehem*»: «*Uitgelaten blijdschap vormt de grondtoon van het tafereel van de ontmoeting met Elisabeth waar de stem van Maria en de aanwezigheid van Christus in haar schoot ervoor zorgen dat Joannes “opspringt van vreugde”*

(cf. Lc. 1, 44). Ook het tafereel van Bethlehem baadt in een atmosfeer van vreugde: de geboorte van het goddelijk Kind, de Verlosser van de wereld, wordt bezongen door de engelen en heel terecht aan de herders aangekondigd als “een grote vreugde” (Lc. 2, 10). » Lees: het goddelijk Kind, de Verlosser van de wereld, is blij van mens te zijn...

Zelfs de glorierijke mysteries halen ons naar beneden in plaats van ons de dingen van Hierboven te doen proeven: « *Hoe zou men de ogen gericht kunnen houden op de heerlijkheid van de verrezen Christus en op de tot Koningin gekroonde Maria zonder het verlangen te voelen om deze wereld mooier te maken, rechtvaardiger en meer in overeenstemming met het plan van God? Terwijl de Rozenkrans ons ertoe brengt de ogen te vestigen op Christus maakt hij ons in werkelijkheid ook tot bouwers van de vrede in de wereld.* »

Neen, Heilige Vader, dat is precies wat God NIET wil! « *Wat de genade van de vrede betreft* », schreef zuster Lucia op 12 juni 1967, « *wanneer alles verloren zal lijken, pas dan zal men het mirakel zien. Teyoren zou men het maar toeschrijven aan het ingrijpen van de mensen. Daarin heb ik vertrouwen, maar dit vertrouwen vereist **gebed en boete**. Vooral de boete die ons ertoe drijft ons zondig leven op te geven: het is de boete die men het minst begrijpt maar ze is het meest noodzakelijk om de genade te bekomen. Mocht God dit doen begrijpen door de zielen.* » Maar hoe zou Hij dit kunnen als de Paus het verhindert? In een andere brief uit dezelfde maand juni 1967 schrijft zuster Lucia: « *We kunnen geen rust nemen zolang we er niet in geslaagd zijn deze genade [van de vrede] te ontrukken aan het Hart van God door de tussenkomst van het Onbevlekt Hart van Maria.* »

PAUS WOJTYLA OF DE MOEDER GODS?

Paus Joannes-Paulus II treedt dus in concurrentie met de Moeder Gods. Zoals we weten is het van Haar dat de vrede voor de wereld afhangt, door middel van de eerherstellende communie van de eerste zaterdagen en de toewijding van Rusland: « *Als die daad waardoor ons de vrede zal geschonken worden er niet komt* », waarschuwt zuster Lucia al sedert 1940, « *zal de oorlog slechts ophouden wanneer de martelaren genoeg bloed zullen vergoten hebben om de goddelijke rechtvaardigheid tot bedaren te brengen.* » Deze voorspelling van zuster Lucia wordt nader verklaard door het Derde Geheim, ons bekend sinds 6 juni 2000.

Niemand kan ontkennen dat er sinds 1940 onophoudelijk oorlog geweest is. Maar de Paus stelt zich in de plaats van Onze-Lieve-Vrouw door te weigeren Rusland toe te wijden aan haar Onbevlekt Hart en door de ontwapening te prediken: « *Laten we ons hier en nu plechtig engageren* », zei hij in Hiroshima op 25 februari 1981, « *om nooit meer toe te laten (en nog minder ernaar te streven) dat de oorlog een middel zou zijn om conflicten op te lossen. Laten we onze medebroeders beloven onvermoeibaar te werken aan de ontwapening en aan de veroordeling van alle atoomwapens. Laten we overheersing en haat vervangen door wederzijds vertrouwen en solidariteit.* »

Zoals abbé de Nantes in 1983 in zijn *Liber accusationis* schreef, zijn deze woorden niet alleen dode letter gebleven maar ontcrachten ze ook alles wat tot de « partij van God » behoort, de partij van het goede en van de beschaving – kortom, de échte partij van « de mens ». Ondertussen minachten de machten van het Kwaad de Paus en bewapenen ze zich tot de tanden. Wie kan ontkennen dat de feiten abbé de Nantes al twintig jaar gelijk geven, en zeker sinds de aanvang van het derde millennium?

In 1940 schreef zuster Lucia aan de bisschop van Leiria: « *Ach! Als de wereld maar besepte welk moment van genade haar geschonken wordt en boete zou doen!* » Het zware Geheim dat haar deze woorden ingaf is nu gekend. Sinds 26 juni 2000 moet « *de wereld* » het beseffen: zij weet nu dat een vurig zwaard alles dreigt in brand te steken als zij geen boete doet wanneer het uit de mond van de Engel luidkeels klinkt: « **Boete, boete, boete!** »

Maar als de Paus zelf, hij die dit Geheim bekend gemaakt heeft, er hoegenaamd geen rekening mee houdt, hoe zou de wereld dit dan wel doen? Tevergeefs zoekt men deze oproep tot boete in de apostolische brief van Joannes-Paulus II. Daar is een goede reden voor: de « boete » die Onze-Lieve-Vrouw vraagt, betekent de afzwering van de « zelfopenbaring » die paus Wojtyla al vijftientwintig jaar oplegt aan de Kerk.

Als we teruggrijpen naar zijn fameuze « *tweede mysterie van het licht* » wordt alles duidelijk. Op de bruiloft van Kana spreekt de Moeder van Jezus immers zoals God de Vader: « **Doe alles wat Hij u zeggen zal.** » Dit is ook wat de stem van de Vader zegt als zij uit de hemel klinkt bij het Doopsel in de Jordaan of op de berg van de Gedaanteverandering: « **Dit is mijn Veeligeliefde Zoon in wie ik mijn welbehagen heb. Luister naar Hem!** » Op dezelfde manier zegt Onze-Lieve-Vrouw tot de dienaars, met een soeverein gezag: « **Doe alles wat Hij u zeggen zal!** », omdat ze weet dat « **Deze haar Veeligeliefde Zoon is** » die haar niets zal weigeren omdat Hij in Haar zijn welbehagen vindt.

Uit Zichzelf, in zijn... “auto-nomie”, begon Jezus op haar opmerking: « **Ze hebben geen wijn meer** », te antwoorden dat het « Uur » van zijn openbaring (het tonen van zijn heerlijkheid) « nog niet gekomen » was. Maar als zijn Moeder dan tot de dienaars zegt: « **Doe alles wat Hij u zeggen zal** », stemt hij ermee in dit Uur te vervroegen. **Dit is dus helemaal het tegenovergestelde van een « zelfopenbaring »!** Zij is het die beveelt aan de Zoon die volkomen één is met Haar, zoals Hij volkomen één is met de Vader. En Zij is het die ons opdraagt, zoals de Vader op de dag van het Doopsel of de Gedaanteverandering: « **Doe alles wat Hij u zeggen zal.** »

Ze komt dus op de eerste plaats, en Jezus gehoorzaamt haar, en wij gehoorzamen aan Jezus door haar tussenkomst... Zij is de Koningin... en om die reden is Zij het Schepsel dat door de machten van de hel het meest gehaat wordt, maar door het Hart van God het meest bemind.

broeder Bruno Bonnet-Eymard

BERGOGLIO IN « POLE POSITION »

Half november wilden zijn collega's hem verkiezen tot voorzitter van de Argentijnse bisschoppenconferentie. Maar hij weigerde. Als er echter een conclaaf was geweest, dan had hij het moeilijk gehad om zijn verkiezing tot Paus te weigeren. ***Want hij is het op wie de stemmen van de kardinalen massaal zouden terechtkomen als ze nu een opvolger voor Joannes-Paulus II zouden moeten kiezen.***

Zijn naam is Jorge Mario kardinaal Bergoglio, s.j., aartsbisschop van Buenos Aires. Een Italiaanse naam, maar hij is van geboorte een Argentijn. Hij staat bovenaan op de lijst van de *papabili*, in de veronderstelling – die steeds waarschijnlijker wordt – dat de volgende Paus een Latijns-Amerikaan zal zijn. Hij is teruggetrokken, gereserveerd en een man van weinig woorden, die geen enkele poging zal doen om campagne te voeren. Maar dat is het precies wat als één van zijn grote verdiensten wordt gezien.

Joannes-Paulus II creëerde hem kardinaal bij de laatste reeks benoemingen, in februari 2001. Ook bij die gelegenheid viel Bergoglio op door zijn stijl, in vergelijking met zoveel van zijn collega's die de gebeurtenis uitbundig vierden. Honderden Argentijnen begonnen fondsen in te zamelelen en vliegtuigtickets voor Rome om eer te betuigen aan de nieuwe kardinaal, ***maar Bergoglio hield hen tegen.*** Hij verplichtte hen om in Argentinië te blijven en gaf opdracht om het geld onder de armen te verdelelen. Hij vierde de gebeurtenis in Rome nagenoeg alleen, in een geest van soberheid als was het Vasten.

Hij heeft altijd al op die manier geleefd. Sedert hij aartsbisschop is van de Argentijnse hoofdstad staat de luxueuze residentie naast de kathedraal leeg. Hij woont in een nabijgelegen appartement, dat hij deelt met een oude en zieke bisschop. 's Avonds kookt hij zelf voor hen beiden. Hij rijdt weinig met de wagen: meestal neemt hij de bus, gekleed in een gewone priestersoutane.

Natuurlijk is het nu voor hem moeilijker geworden om zich *incognito* te bewegen. Zijn gezicht wordt alsmaar meer bekend in zijn vaderland. Sinds Argentinië in een verschrikkelijke crisis terechtgekomen is en de reputatie van alle topfiguren – politici, bureaucraten, industriëlen, intellectuelen – ineengestort is, ***steeg de***

ster van kardinaal Bergoglio tot het zenit. Hij is voor zijn volk een zeldzaam lichtpunt geworden waarop het zich kan oriënteren. En toch is hij niet het type dat toegevingen doet aan het publiek. Telkens als hij het woord voert, verrast hij de mensen en doet hij hen nadenken. Midden november gaf hij de hongerende Argentijnen geen geleerd sermoen over sociale rechtvaardigheid, maar riep hij hen op om terug te keren tot de nederige lessen van de Tien Geboden en de Zaligheden. "Dat is de weg van Jezus", zei hij.

De andere bisschoppen treden in zijn voetsporen. Tijdens het Heilig Jaar 2000 liet hij de Argentijnse clerus de gewaden van openbare boetedoening aantrekken voor de fouten begaan tijdens de dictatuur. Na deze daad van zuivering was de Kerk in staat om de hele natie te vragen dat zij haar eigen fouten in de rampspoed waarin zij vandaag terechtgekomen is, zou erkennen. Tijdens het *Te Deum* ter gelegenheid van de voorbijgane nationale feestdag, op 25 mei, was er een nooit geziene opkomst voor de homelie van kardinaal Bergoglio. De kardinaal vroeg de Argentijnen te doen zoals Zaccheus in het Evangelie. Die was een schijnheilige woekeraar, maar hij gaf zich rekenschap van zijn morele laagheid en klom in een olijfbom om Jezus te zien, en door Hem zelf gezien en bekeerd te worden.

Alle politici, van rechts tot uiterst links, hebben er alles voor over om de zegen van Bergoglio te krijgen. Zelfs de vrouwen van de Plaza de Mayo, die ultra-radicaal en tomeloos antikatholiek zijn, behandelen hem met respect. Hij is er zelfs in geslaagd bij sommigen van hen tijdens privé-gesprekken bressen te maken in hun bikkelharde standpunten. Een andere keer verscheen hij bij het sterfbed van een ex-bisschop, Jeronimo Podestá, die, in opstand tegen de Kerk, getrouwd was en arm en vergeten op sterven lag. Zijn vrouw is sindsdien één van de vurigste aanhangers van de kardinaal.

Maar Bergoglio heeft ook zijn eigen moeilijkheden gekend met de kerkelijke wereld. ***Hij is een jezuïet van de oude stempel, uiterst trouw aan de H. Ignatius.*** Hij werd provinciaal van de Sociëteit van Jezus in Argentinië net op het moment waarop de dictatuur in alle hevigheid woedde en veel van zijn confraters

in de verleiding kwamen om het geweer op te nemen en de lessen van Marx in de praktijk om te zetten. Hij werd van zijn post verwijderd en verdween terug in de schaduw. Hij kwam opnieuw op de voorgrond in 1992 toen de toenmalige aartsbisschop van Buenos Aires, Antonio Quarracino, hem benoemde tot zijn hulpbisschop.

Van dan af is zijn opgang begonnen. Zijn eerste – en nagenoeg enige – interview als aartsbisschop van Buenos Aires stond hij toe aan een klein parochieblad, *Estrellita de Belém*, als om duidelijk te maken dat de Kerk een minderheidspositie bekleedt en alle grootheidswaan moet laten varen. Hij reist zo weinig mogelijk. ***Hij bezoekt het Vaticaan alleen wanneer het strikt noodzakelijk is, vier- of vijfmaal per jaar,*** als men hem ontbiedt. Hij neemt dan zijn intrek in een kleine kamer in de *Casa del Clero*, Via della Scrofa, en elke morgen om halfzes vindt men hem al in gebed in de kapel.

Bergoglio munt uit in gesprekken onder vier ogen, maar als het moet kan hij zich ook in het publiek goed uit de slag trekken. Tijdens de laatste bisschoppensynode, in de herfst van 2001, vroeg men hem onverwacht om de plaats in te nemen van één van de verslaggevers die zich verontschuldigd had. Bergoglio deed het zo uitstekend dat, toen de twaalf bisschoppen moesten gekozen worden die deel zouden uitmaken van de raad van secretarissen, hij met het grootste aantal stemmen verkozen werd.

Iemand in het Vaticaan opperde toen de suggestie hem over te laten komen om een belangrijk dicasterium te leiden. « ***Alstublieft, als ik naar de Curie moet gaan, besterf ik het*** », smeekte Bergoglio. En men spaarde hem.

Sindsdien is de idee hem naar Rome te laten terugkeren als opvolger van Petrus zich steeds verder gaan verspreiden. De Latijns-Amerikaanse kardinalen richten zich meer en meer op hem, en hetzelfde geldt voor kardinaal Joseph Ratzinger. De enige sleutelfiguur in de Curie die aarzelt als hij zijn naam hoort uitspreken is staatssecretaris Angelo Sodano – precies de man die voorstander is van de keuze van een Zuid-Amerikaanse Paus.

SANDRO MAGISTER

L'Espresso nr. 49, 28 nov. 2002

NAAR EEN NIEUWE HEILIGE PIUS X ?

DE ZACHTE EN NEDERIGE KARDINAAL JORGE MARIO BERGOGLIO

Op 20 juli zal het juist een eeuw geleden zijn dat de 93-jarige Leo XIII de laatste adem uitblies, na een pontificaat van vijftien-twintig jaar. Boven zijn lijkbaar weerklonk een immens koor van lofuitingen en spijtbetuigingen, zoals nooit tevoren bij een paus het geval geweest was. Niettemin dierf pater Fontaine schrijven: « Nooit heeft een Paus méér encyclieken en documenten van allerlei aard geschreven over bijbelse, filosofische en theologische onderwerpen. En toch, wie van zijn voorgangers heeft de Kerk van Frankrijk in zo'n dramatische toestand van leerstellige verwarring en intellectuele anarchie achtergelaten? »

Op 4 augustus 1903 verenigden zich de stemmen van het conclaaf, als het ware geleid door de goddelijke Voorzienigheid, op de persoon van kardinaal Sarto, de patriarch van Venetië. Hij werd Opperherder onder de naam Pius X: de Heilige Pius X! Eens te meer zou de Kerk door Rome gered worden.

En Zij zal nogmaals gered worden, dit jaar nog, als het God belieft. Uit Italië bereikte ons uit betrouwbare bron verheugend nieuws. De vele *papabili* die de afgelopen maanden in de schijnwerpers stonden, leiden blijkbaar de aandacht af van de enige échte kanshebber: de vrijwel onbekende Argentijnse kardinaal Bergoglio...

In het Italiaanse weekblad *L'Espresso* verscheen eind november van vorig jaar een belangrijk artikel van de hand van Sandro Magister. Wij hebben het hiernaast volledig vertaald [p. 6]. Magister, 59 jaar oud, is niet zomaar een journalist: hij is al meer dan dertig jaar een gerenommeerd *Vatican watcher*, iemand die de gebeurtenissen in het Vaticaan met kennis van zaken volgt en commentarieert.

Nauwelijks een week na de publicatie van het artikel van Sandro Magister had de correspondent van het Argentijnse dagblad *La Nación* in Rome een gesprek met hem (verschenen op 4 december 2002). Daarin onderstreept de *Vatican watcher* dat de aartsbisschop van Buenos Aires de verpersoonlijking is van wat het college van kardinalen van de volgende Paus verwacht: iemand van wie de stijl breekt met de charismatische en buitengewone Karol Wojtyla, iemand die meer soberheid en innerlijkheid uitstraalt, « **die op een meer rechtstreekse wijze de kern van het Evangelie uitdrukt.** » Wij citeren uit dit kranteninterview:

– **Wat denkt u van de andere Zuid-Amerikanen die sterk naar voren geschoven werden als “papabili”, zoals Oscar Rodriguez Madariaga (Honduras) en de Mexicaan Norberto Rivera Carrera?**

– In werkelijkheid waren ze nooit echte kandidaten, alleen de media hebben ze zo afgeschilderd.

– **Er zijn er die denken dat het uw ware bedoeling zou kunnen zijn om met uw artikel Bergoglio te “verbranden”.**

– Vanuit het standpunt van Bergoglio zelf staat het vast dat mijn artikel niet nuttig is: iemand wiens ster aan het rijzen is, heeft er meestal geen belang bij dat hij door té veel publiciteit begunstigd wordt. Maar zo gaat het niet altijd. Spreken over een heel bijzondere persoon betekent soms een weinig bekende figuur in de verf zetten.

– **Niemand kende Karol Wojtyla vóór zijn uitverkiezing...**

– Maar Bergoglio is Karol Wojtyla niet, en ik geloof niet dat de kardinalen iemand willen verkiezen die de karakteristieken van Wojtyla herneemt. Zij vragen iemand die niet bovenmatig mediathiek [!] is, iemand die soberder en innerlijker van stijl is. Het college van kardinalen is niet geneigd aan de Paus te vragen dat hij een groot acteur [!] zou zijn: dat volgt uit de toezeggingen die gehouden werden op de synode van 2001, gewijd aan de figuur van de bisschop. Daar werden de toekomstige uitdagingen voor de Kerk geformuleerd, en het profiel van de volgende Paus: een Paus die het Kruis moet preken en die moet terugkeren tot de essentie van het Evangelie. Het spreekt

voor zich dat een persoon als Bergoglio de volkomen belichaming is van deze eis tot terugkeer naar het Evangelie, tot een grotere soberheid waarmee de Kerk de strijd moet aangaan en haar diepste wezen moet openbaren.

– **In welke zin meent u dat de persoonlijkheid van Bergoglio “bijzonder” is?**

– Omwille van zijn eenvoud en zijn soberheid. Hij ontvlucht alles wat zweemt naar eerbetuigingen en “carrière”, en ook omwille van zijn diepe spiritualiteit. Bij voorbeeld, als men spreekt over een mogelijke opvolger dan heeft men het vaak over Dionigi Tettamanzi, de huidige aartsbisschop van Milaan; welnu, in bepaalde opzichten is Bergoglio bijna het tegendeel van Tettamanzi.

– **Waarom?**

– Omdat Tettamanzi een man van de Kerk is die een ongelooflijke mediacampagne gevoerd heeft met het doel de dom van Milaan te veroveren.

– **En dat heeft misnoegen opgewekt?**

– Tettamanzi heeft zijn doel bereikt, maar het heeft zijn imago voor het conclaaf geschaad. Met heel die propaganda is hij als mogelijke opvolger weggedeedsterd.

– **Maar er zijn toch groepen die hem steunen in het spoor van b.v. kardinaal Sodano, van wie u in uw artikel zegt dat hij niet voor Bergoglio is.**

– Sodano is niet te peilen. Tot onlangs leek hij de hypothese van een Zuid-Amerikaanse paus te steunen, tegen de Italiaanse hypothese in. Sommigen denken dat hij daarmee een mogelijke Italiaanse kandidatuur wou afremmen, die hij in werkelijkheid voor zichzelf nastreeft. Nu er een duidelijke Latijns-Amerikaanse kandidaat is, neigt hij niet meer in die richting.

« *Het conclaaf is een uitstekende instelling* », schreef abbé de Nantes in september 1972. « *Zoals alles wat menselijk is, blijft ook deze instelling soms in gebreke. Maar zij herinnert zich dat en zij herstelt het kwaad wanneer de gevolgen ervan zich doen gevoelen.* » Laten we bidden dat het volgende conclaaf ons een nieuwe H. Pius X mag schenken!

broeder Bruno Bonnet-Eymard

WEERSTAND EN TERRORISME

EEN LES IN MORAAL, GESCHIEDENIS EN POLITIEK

De vernietigende aanslagen van 11 september 2001 hebben geleid tot de inval van de Amerikanen in Afghanistan, in afwachting van de invasie van Irak. Velen waren verrast te vernemen dat het zo vermaledijde bewind van de fundamentalistische *taliban* in Afghanistan, een bewind dat islamitische terroristen beschermde en hen onderdak bood, geïnstalleerd was door de goede zorgen van... de Verenigde Staten zelf! Onderstaand artikel werpt een helder licht op de achtergronden van wat zich vandaag in de wereld afspeelt en wat ons nog te wachten staat.

In oktober 1982 hield abbé de Nantes een gedenkwaardige conferentie waarin hij de *mythe van de Weerstand* en de revolutionaire gevolgen ervan ontmaskerde. Het nochtans glasheldere betoog zorgde voor heel wat beroering, waaruit bleek dat zelfs de traditionele katholieke middens ten dele gewonnen zijn voor deze *mystiek van het Verzet*. Twintig jaar later heeft de ontwikkeling in de verhoudingen tussen de geopolitieke krachten de analyses van abbé de Nantes alleen maar bevestigd. Daar is op zich niets buitengewoons aan: het is normaal dat een doctrine die gestoeld is op de Openbaring, het onderrecht van de Kerk en tweeduizend jaar katholieke Traditie in staat is om de huidige verschijnselen te verklaren en om er de gevolgen van in te schatten. Eens te meer wordt de juistheid en de scherpzinnigheid van de CRC-leer bevestigd.

DE MYTHE VAN DE WEERSTAND

Begin jaren tachtig deed het woord « *weerstand* » de harten inderdaad sneller kloppen. Paus Joannes-Paulus II, « *de paus van de dissidenten* », beijverde zich toen al om de weerstandsbewegingen overal ter wereld in naam van de Rechten van de Mens te steunen. Zo ontving hij Jasser Arafat, de leider van de PLO die toen een wereldwijd vertakte terroristische organisatie ten dienste van Moskou was, de dag nadat Bechir Gemayel, de voorman van de katholieke Libanese Falanxen, vermoord werd. Dat bezorgde Arafat een zekere legitimiteit op het internationale toneel. Maar Joannes-Paulus II hielp vooral, met alle geestelijke en geldelijke middelen waarover hij beschikte, de Polen die weerstand boden tegen de Sovjetmacht. De katholieke wereld stond in vuur en vlam voor de strijd van de Poolse vakbond *Solidarnosc*, die het gezag van de communistische partij tartte. Men sympathiseerde ook fel voor commandant Massoed en zijn strijders die het Sovjetleger in de Afgaanse bergen in bedwang hielden.

In deze context besloot abbé de Nantes zijn lezers te waarschuwen voor de « *mythe van de weerstand, die het wereldwijde beginsel is geworden van al onze beslissingen inzake bondgenootschappen en tegenstanders in de internationale politiek, van al onze angsten en dwaasheden.* »

Abbé de Nantes nam de Franse weerstand tegen de Nazibezetting als voorbeeld om **de noodlottige gevolgen van elk verzet dat zich niet aan het wettig politiek gezag onderwerpt** aan te tonen. Hij maakte duidelijk dat de weerstand onvermijdelijk een burgeroorlog ontketent die in het voordeel is van de buitenlandse machten die hem ondersteunen. Anderzijds geniet die weerstand *ipso facto* van een wettigheid die hij zich wederrechtelijk toe-

geëigend heeft, los van de vraag of hij al dan niet bij machte is het algemeen belang van het land te behartigen: een weerstandsbeweging heeft genoeg aan haar overwinning om een willekeurig bewind in te stellen en om de enige rechtsbron te worden, terwijl haar leiders zich de macht en de eer toeëigenen. Door het feit dat de *Weerstand* uit een klein aantal mensen bestaat die tegen de massa van het volk en zijn wettige regering ingaan, snijdt hij zichzelf af van de natie die hij beweerde te verdedigen. Hij stelt zich in de plaats van de echte historische gemeenschap die hij beweert te redden en is in wezen revolutionair.

WETTIG GEZAG TEGENOVER ANARCHIE

In tegenstelling tot wat de mythe beweert, brengt het verzet lijden en puinhopen voort in plaats van vrijheid en vooruitgang. Abbé de Nantes zei erover: « *Ik kom tot het besluit dat het absolute kwaad dat een volk treft dat door één of andere buitenlandse macht onderdrukt wordt, bestaat uit de geheime, gewapende Weerstand, de zogenaamde volksofstand die met alle middelen de bevrijding van het land wil bekomen zonder met enige wet, gezag of wat dan ook dat niet overeenstemt met de Vrijheid rekening te houden! Dat is erger dan om het even welke materiële ellende, politieke onderdrukking of geestelijke bedreiging.* »

De les die de geschiedenis ons leert is andermaal in overeenstemming met de katholieke moraal die eerbied voor het wettig gezag aanleert: « *Er gaat niets boven de nationale staat en een volk dat als één blok achter zijn leider staat om zoveel mogelijk profijt te trekken uit de omstandigheden. Niets is daarentegen noodlottiger dan de verdeeldheid en de clandestiene anarchie van de Weerstand. [...] Als een onderworpen volk de geboden van God gehoorzaamt en onderdanig is aan het wettig gezag, brengt de toekomst in de regel altijd vertroosting met zich mee, versoepeling van zijn boeien en uiteindelijk vrede, bevrijding en wederopstanding.* »

De mythe van de Weerstand zit zo diep in onze moderne westerse geestesgesteldheid verankerd omdat ze onophoudelijk wordt opgeroepen door onze democratische machten **die bijna allemaal voortgekomen zijn uit revolutie- of verzetsbewegingen**. Deze geseculariseerde machten houden niet in het minst rekening met Gods wetten en de eerbied voor de gevestigde orde is een beginsel dat hen volledig vreemd is. Ze hebben daarentegen een aangeboren sympathie voor alle bewegingen die doordrongen zijn van de *mystiek van Weerstand en Vrijheid*. Indertijd heeft de KGB, de geheime dienst van de Sovjetunie, deze medeplichtigheid weten uit te buiten om de verdediging van de koloniale rijken te

verlammen en *de dwalingen van Rusland over heel de wereld te verspreiden*.

Dat was nog het geval begin jaren tachtig. Abbé de Nantes heeft ons dan ook willen waarschuwen tegen dit onbezonnen gedwep met verzetsbewegingen: vooraleer ze te steunen moest men zeker zijn van hun wettigheid

HET VOORBEELD VAN AFGHANISTAN

De recente geschiedenis van Afghanistan laat ons toe de wijsheid van de door abbé de Nantes vooropgestelde beginselen te begrijpen, in tegenstelling tot de buitenlandse politiek van onze westerse landen en de gevoelens van de katholieken – zelfs die van rechts.

In 1919 bekwam Afghanistan de onafhankelijkheid van Groot-Brittannië, dat het land tevergeefs tot rust had trachten te brengen. Maar het duurde tot 1933 vooraleer de jonge koning Zaher zijn gezag kon doen gelden. Toen begon wat nu de gouden tijd van Afghanistan blijkt te zijn: veertig jaar vrede zonder onderbreking... een historische première! Na de Tweede Wereldoorlog moderniseerde prins Daoed, de eerste minister, het koninkrijk geleidelijk aan met de hulp van de Sovjetunie. Maar de groeiende invloed van de Sovjets verontrustte de koning. In 1963 ontsloeg hij Daoed, die tevens zijn kozijn en schoonzoon was. Tien jaar later pleegde deze laatste echter een geslaagde staatsgreep en schafte de monarchie af. In 1978 werd Daoed dan weer vermoord tijdens een communistische staatsgreep die de poorten van het land voor de Sovjetinval van het jaar daarop opende.

DE STRATEGIE VAN DE INPERKING

In de internationale context van die tijd was het groot-schalig offensief van de Sovjets dat in december 1979 van start ging een rampzalige gebeurtenis. Men mag niet vergeten dat buurland Iran toen nog maar pas binnen de invloedssfeer van Moskou gevallen was, na de omverwerping van de Sjah en zijn vervanging door het bewind van de ajatollahs. Het Westen moest vermijden dat andere landen in het gebied hetzelfde lot zouden ondergaan, om onze olievoorraden veilig te stellen en de controle over de Indische Oceaan te behouden.

Het Westen, onder de leiding van de Verenigde Staten, besloot om in de lijn van de Amerikaanse « *containment strategy* » te reageren. Het kwam er op aan het doorstoten van de Sovjets in toom te houden. ***Daarom werden de Afghaanse weerstanders, de moedjahedin, tot Verdedigers van de Vrijheid uitgeroepen en krachtig gesteund.*** De Amerikanen financierden en bewapenden vooral de Pathanen, die de meerderheid van de bevolking uitmaakten. Washington meende dat hun moslimfanatisme hen stoutmoediger zou maken in de strijd tegen het atheïstisch communisme. Vanaf 1983 voorzag de CIA hen van de fameuze Stinger-luchttoelakketten; naar het schijnt zou een zekere Bin Laden over de eerste lading onderhandeld hebben... De Fransen van hun kant hielpen de Tadzjiken, een minderheid in het noorden van Afghanistan. We moeten hier onderstrepen dat de weerstandsbewegingen zich *niet* op het politiek gezag van koning Zaher beriepen, die toen in Europa in ballingschap was, maar alleen op de beginselen van de islam: de moedjahedin noemden zichzelf « het verzet tegen de ongelovige macht ».

en te weten komen welke machten hen achter de schermen steunden. Het kon niet zijn dat het streven naar iets positiefs op korte termijn (b.v. het uit het zadel lichten van een tiranniek gezag) op langere termijn een belangrijker goed, zoals het politiek evenwicht van een gebied of de eigen nationale belangen, in gevaar zou brengen.

In 1989, na een ongehoord wrede tienjarige oorlog, verlieten de Sovjets Afghanistan. Vandaag de dag beschouwen de politieke analisten deze nederlaag als de eerste barst in het Sovjetblok dat uiteindelijk in december 1991 in elkaar zou storten.

Op het eerste gezicht had de steun aan de weerstandsbewegingen voor de Westerse mogendheden dus voordeel opgeleverd. De waarschuwingen van abbé de Nantes tegen elke “weerstand” konden in die tijd dus nutteloos of zelfs verkeerd lijken, maar de geschiedenis houdt daar niet op...

VAN VERZET NAAR TERRORISME

Het vertrek van de Sovjets deed voor de moedjahedin niet meteen het uur van de overwinning slaan. Moskou had in Kaboel een pro-Sovjetbewind geïnstalleerd dat aan hun druk weerstond totdat Massoed er in april 1992 in slaagde de hoofdstad in te nemen. Van de ene dag op de andere bleken de analyses van abbé de Nantes toen te kloppen...

De tien weerstandsgroepen, waarvan er niet één zich kon of wou beroepen op het wettig bewind van koning Zaher, begonnen elkaar niet lang daarna onderling te bekampen tegen een achtergrond van corruptie en bloedige afrekeningen. De presidentiële verkiezingscampagne ontspoorde in een verschrikkelijke zuivering van de bevolking van Kaboel. In juni werd een zekere Rabbani, een gematigd moslim van de Jamiatpartij, tot president verkozen. Maar vanaf augustus ontketende de islamitische partij een gewapende strijd tegen de gematigde groeperingen. De burgeroorlog vernietigde wat de oorlog tegen de Sovjets nog overeind had gelaten!

De hevigheid en omvang van deze burgeroorlog werden slechts mogelijk gemaakt door de buitenlandse hulp die de verschillende groepen opnieuw ontvingen. ***De islamieten werden gesteund door het nabije Pakistan dat in feite slechts een doorgeefluik voor de Verenigde Staten was.*** Washington had inderdaad niet gebroken met de politiek van het « *containment* »: de U.S.S.R. was verdwenen, maar Rusland bleef bestaan; en voor de Amerikanen was er geen verschil omdat zij Rusland als een te overwinnen concurrerende macht beschouwden.

De Amerikaanse administratie besloot zich dus van de islamieten te bedienen ondanks alles wat ze van hen wisten. De *taliban*, zoals men ze later is gaan noemen, waren goed bewapend en hadden alle troeven in de hand om het land te beheersen, vermits ze tot dezelfde etnische groep behoorden als de meerderheid van de bevolking. ***Ze zouden van Afghanistan een uitvalsbasis maken om het moslimfanatisme in de vroegere sovjetrepublieken aan te vuren en te verspreiden.*** Washington wilde deze staten ontwrichten en ze van Rusland losweken om ze in de Amerikaanse invloedssfeer te brengen en zich zo de controle over de Kaukasische olie te verzekeren. Tussen 1979 en 1989 waren de Afghaanse islamieten goede Vrijheidsstrijders voor de Amerikanen geweest, zodat er

geen enkele reden was om te twijfelen dat ze ook hand- en spandiensten zouden willen leveren aan de geopolitieke belangen van de *politieagent van de vrije wereld*!

De *taliban* werden rijkelijk bewapend en gefinancierd door de CIA en omkaderd door de Pakistani, die zelf door de Amerikanen opgeleid waren. Ze verdreven de gematigde moslims, en dan vooral de Tadzjiken die door de Fransen vanaf 1989 in de steek gelaten waren, naar de bergen in het noordoosten van het land. Massoed en de anderen wendden zich dan tot Rusland, dat hen hulp verleende hoewel die hulp niet in verhouding stond tot wat de Amerikanen aan hun vijanden gaven. Rusland had er nu alle belang bij om de islamitische expansie binnen de perken te houden om zo de controle over Centraal-Azië en de Kaukasus te behouden. Nauwelijks één jaar na de val van het pro-sovjettbewind had er een totale ommekeer in de bondgenootschappen plaatsgevonden!

OSAMA BIN LADEN ALS Klapstuk!

Van zodra ze het grootste deel van Afghanistan beheersten, richtten de *taliban* talrijke opleidingskampen voor moslimterroristen op, nog steeds onder het goedkeurend oog van de Amerikanen. ***De meest doeltreffende waren de kampen die gefinancierd werden door Osama Bin Laden, die in 1987 de beweging Al-Qaeda had opgericht met de bedoeling er de speerpunt van de islamieten van te maken.*** Terwijl Bin Laden in Soedan verbleef onder de bescherming van Hassan el-Toerabi, die op grote schaal de christenen in Zuid-Soedan vervolgde, leidde men in deze kampen honderden jonge moslims op. De Amerikaanse belangen werden er uitgebreid door gediend, van Tsjetsjenië tot Bosnië en Kosovo.

De kampen verspreidden zich ondertussen niet alleen in Azië (Indonesië, China, Filippijnen, India, enz.) maar ook veel dichterbij ons: in het Nabije Oosten (de islamitische Jihad in de Palestijnse gebieden), in zwart Afrika (Soedan, Nigeria, Kongo) en zelfs in Noord-Afrika, meer bepaald in Algerije waar ze de FIS en de GIA controleren.

Alles ging de Amerikanen voor de wind, tot het voorspelbare gebeurde: ***het moslimfanatisme keerde zich tegen zijn opdrachtgever.*** Want sedert 1993 was bewezen dat de terroristische netwerken die in de kampen van Bin Laden in het leven waren geroepen, in Somalië tegen de Amerikanen ageerden. Hetzelfde jaar ontplofte er een bom in het World Trade Center te New York. Het onderzoek wees uit dat

Bin Laden nog maar eens achter de aanslag zat. Soedan weigerde hem uit te leveren maar wees hem uit naar... Afghanistan! Van toen af ontsnapte de Afghaanse islamitische beweging aan de controle van de V.S.

De roemrijke *weerstanders* zijn door het moslimfanatisme omgetoverd tot gevaarlijke terroristen... Maar het zijn altijd fanatieke moslims geweest! Men had de gevolgen van dit fanatisme onder ogen moeten zien vooraleer het op zo'n dwaze wijze te ondersteunen. Met andere woorden, men had in overweging moeten nemen wat abbé de Nantes altijd gezegd heeft, namelijk dat de weerstand geen getuigschrift van goed democratisch gedrag en zeden kan voorleggen. In 1998, na de aanslagen op de Amerikaanse ambassades in Kenia en Tanzania, hadden de raketten van Clinton tegen de terroristenkampen geen enkele uitwerking meer. Zij hadden ons reeds lang daarvoor de oorlog verklaard – een heilige oorlog!

Toegegeven dat het ondersteunen van de Afghaanse weerstand wellicht nuttig en misschien zelfs nodig was om de sovjetexpansie binnen de perken te houden, maar het was uiteraard waanzin om juist de meest fanatieke moslimbewegingen aan te moedigen. Dacht Washington misschien dat hun strijd voor de bevrijding van de islam tegen de communisten van hen, na de overwinning, aanhangers van de Amerikaanse *way of life* zou maken?

Besluit: de waarschuwing van abbé de Nantes getuigde van een onbetwistbare politieke wijsheid. ***Elke weerstandsbeweging die zich niet op een wettige politieke macht beroept is onvoorspelbaar.*** Vermits zij uiteraard door buitenlandse machten gesteund wordt, speelt ze eerst hun spelletje mee, maar de burgeroorlog die ze teweegbrengt kan om het even welke alliantiewissel met zich meebrengen. En haar willekeur is grenzeloos als het prestige van de overwinning hand in hand gaat met godsdienstig fanatisme.

Eens zal men terug moeten aanknopen met de oude internationale orde, die gebouwd is op respect voor de wettigheid van het nationaal gezag. ***« De falanxist zal de gevestigde orde steunen en verdedigen met alle energie waarover hij als katholiek beschikt, met de hulp van de genade en de traditionele wijsheid van de Roomse Kerk, omdat deze gevestigde orde het goddelijk recht weerspiegelt en het resultaat is van een eeuwenlang proces van rechtvaardigheid en vrede »*** (Punt 66 van *De 150 Punten*).

broeder Pierre van de Gedaanteverandering

IRAK: DE VOLGENDE DWAASHEID?

« De Verenigde Staten verbruiken dagelijks ongeveer 19,4 miljoen vaten olie, waarvan ze er zo'n 10 miljoen moeten importeren. Het Amerikaanse ministerie voor Energie schatte in 2001 dat de dagelijkse import van olie in 2020 zal moeten stijgen tot 16,7 miljoen vaten per dag om de Amerikaanse economie draaiende te houden » (*De Standaard* van 24 januari 2003).

« Reeds spoedig na het aantreden van de jonge Bush als president van de Verenigde Staten deden spekulaties de ronde over een Amerikaans "optreden" tegen Irak. Die spekulaties werden nog versterkt na de aanslagen van 11 september 2001 en vooral nadat het tot de

Amerikaanse overheid was doorgedrongen dat tenminste vijftien van de negentien kapers die op 11 september omgekomen waren, afkomstig waren uit Saoedi-Arabië, weliswaar een op Amerika georiënteerde moslim-staat maar dan wel een met een fundamentalistische traditie. Ook de gezochte leider van de kapers, Bin Laden, is een Saoediër.

« Aangezien de Verenigde Staten over hooguit tien of vijftien jaar voor tenminste een kwart van hun energiebevoorrading afhankelijk zullen zijn van olie uit het Midden-Oosten, en men de gevaren van een te grote afhankelijkheid van Saoedi-Arabië begint te erkennen, kwam Irak in beeld als alternatief, maar

dan wel een Irak dat in de politieke praktijk volledig tot de Amerikaanse invloedssfeer zou behoren. Door het embargo haalt Irak thans slechts zo'n tien procent van de olie boven waarover het normaal zou kunnen beschikken. Ook heeft Irak zowat de grootste aangetoonde olie-reserves ter wereld. Het is het enige olie-land met vrijwel onuitputtelijke voorraden.

« Er is geen *casus belli*, maar de aanval lijkt onvermijdelijk geworden. Amerika heeft gezworen dat Irak een "verandering van regime" zal kennen, en zal tot het uiterste gaan om dit te bewerkstelligen, ook al stort de hele wereldorde daarbij in elkaar » (Mark Grammens in *Journal* van 8 augustus 2002).

DE ZALIGE PIUS IX

« NEEN » AAN HET LIBERALISME

In ons vorig nummer gingen wij uitgebreid in op de gebeurtenissen uit de eerste helft van het pontificaat van Pius IX. In 1863 – Pius IX is dan 17 jaar Paus – vindt in België het Congres van Mechelen plaats, waar de liberaal-katholieken bij monde van Montalembert « de vrije Kerk in de vrije Staat » afkondigen en Rome oproepen zich te verzoenen met liberalisme en democratie. Deze gebeurtenis overtuigt Pius IX van de noodzaak om zo spoedig mogelijk de moderne dwalingen bij naam te noemen en ze scherp te veroordelen: de *Syllabus* krijgt vaste vorm...

Sinds het begin van zijn pontificaat had Pius IX herhaalde malen de meest verspreide moderne dwalingen onder de aandacht gebracht en aangeklaagd. Om de lijst van te veroordelen stellingen op te maken ging de pauselijke commissie die daartoe opgericht was daarom als volgt te werk:

« Enerzijds beschikte men over commentaren van bisschoppen en beslagen leken waarin de dwalingen van de moderne tijd ontmaskerd werden; anderzijds kon men terugvallen op de encyclieken, toespraken en apostolische brieven van Pius IX. Men zocht bijgevolg uit in welk pauselijk document een bepaalde dwaling veroordeeld was » (broeder Pascal van het H. Sacrament, *Mgr Freppel*, vol. 1, uitg. CRC, p. 262).

Toen de toekomstige kardinaal Bilio benadrukte dat het van belang was voor elke stelling ook aan te geven van welke bron zij afkomstig was, breidde de commissie haar werkzaamheden nog verder uit. Twaalf jaren van vooronderzoek leidden zo tenslotte tot de **tachtig stellingen van de *Syllabus***, een grootse synthese van het leerstellig onderricht van Pius IX.

OP DE BRES VOOR DE BESTAANSREDEN VAN DE KERK

De encycliek *Quanta cura*, die de *Syllabus* inleidde en verklaarde, werd gepubliceerd op 8 december 1864, tiende verjaardag van de afkondiging van het dogma van de Onbevleete Ontvangenis. Pius IX wilde de *Syllabus* zo onder de bescherming plaatsen van « de Onbevleete en zeer Heilige Moeder Gods, de Maagd Maria die alle ketterijen overal ter wereld vernietigd heeft... »

De Paus deed een beroep op de geloofsijver en de herderlijke bekommernis van de bisschoppen om de zeer ernstige dwalingen die hij aankloeg « neer te slaan », meer bepaald de dwalingen van de liberaal-katholieken:

« De katholieke Kerk heeft van haar goddelijke Stichter de zending en het mandaat meegekregen om tot aan het einde van de tijden in volle vrijheid te strijden voor de redding van de zielen. **Het is haar daarbij niet alleen om de individuen te doen maar evenzeer om de naties en volkeren als geheel en om hun leiders.** De bedrieglijke en perverse theorieën [van de liberaal-katholieken] zijn des te verwerpelijker omdat ze er vooral op gericht zijn deze macht van de Kerk te ondermijnen en omver te werpen. Ze willen het wederzijds verbond en de eendracht tussen het geestelijk en het wereldlijk gezag, waarvan steeds is gebleken hoe

nuttig en heilzaam het was voor de [ware] godsdienst en voor de samenleving, doen verdwijnen.

« En inderdaad, u weet heel goed, Eerbiedwaardige Broeders, dat er heden ten dage velen zijn die op de maatschappij het goddeloze en absurde principe van het zogenaamde “*naturalisme*” willen toepassen. Zij durven daarbij verkondigen dat “*het beste politiek regime en de vooruitgang van het openbaar leven absoluut vereisen dat de menselijke samenleving ingericht en bestuurd wordt zonder nog rekening te houden met de godsdienst, alsof die niet meer bestond, of ten minste zonder nog enig onderscheid te maken tussen de ware en de valse godsdiensten*”. En tegen de leer van de Heilige Schrift, de Kerk en de Pausen in stellen zij zonder aarzelen dat “*de beste toestand voor de maatschappij deze is waarbij men aan het gezag de plicht onttrekt om met wettelijk vastgelegde straffen de schendingen van de katholieke wet te onderdrukken, tenzij de openbare rust in het gedrang komt*”.

« Vanuit deze totaal onjuiste opvatting over het bestuur van samenlevingen geven ze onverschrokken hun steun aan volgende op dwaling berustende opinie, die zonder meer dodelijk is voor de katholieke Kerk en voor de redding van de zielen en die door Onze illustere Voorganger, Gregorius XVI, bestempeld werd als “**waanzin**”: “*De vrijheid van geweten en godsdienstbeoefening is een onvervreemdbaar recht voor elk individu. Dit recht dient in elke goed georganiseerde maatschappij te worden afgekondigd en bij wet onderschreven. De burgers hebben recht op de volle vrijheid om openlijk en publiekelijk gelijk welke opinies te verkondigen, door middel van het woord, de pers of elke andere methode, zonder dat het wereldlijk of kerkelijk gezag hen een beperking kan opleggen.*”

« Door twijfelachtige opinies op te voeren als zekerheden denken ze er niet aan en geven zij er zich geen rekenschap van dat ze “**de vrijheid van de verdoe-ming**” (H. Augustinus) prediken. “*Als in alles vrij beslist mag worden op basis van menselijke overtuigingen, zal er altijd wel een overtuiging zijn die weerstand durft bieden aan de waarheid en haar vertrouwen stelt in de woordenkramerij van een louter menselijke wijsheid. Men weet nochtans hoezeer het geloof en de christelijke wijsheid deze zo schadelijke ijdelheid dienen te vermijden, volgens het onderricht zelf van Onze Heer Jezus Christus*” (H. Leo).

« **Daar waar de godsdient verbannen werd uit de maatschappij, waar de leer en het gezag van**

de goddelijke openbaring werden afgewezen, vervagen en verdwijnen rechtvaardigheid en menselijk recht. In hun plaats komt brute kracht. »

UITEENLOPENDE REACTIES

Meer nog dan de encyciek was het de *Syllabus* zelf die in de publieke opinie stof deed opwaaien. « Dat kwam omdat de formulering van de dwalingen zo kernachtig en helder was dat de tekst voor iedereen begrijpelijk was. Pius IX legde in een brief aan Mgr. Plantier het belang van het document uit: “De wereld is in de duisternis verdwaald; ik heb de *Syllabus* gepubliceerd opdat hij als vuurtoren zou dienst doen en de wereld terug op het pad van de waarheid zou brengen” » (broeder Pascal, o.c., p. 263-264).

In Italië werd de *Syllabus* in gehoorzaamheid aangevaard door de bisschoppen. Zij organiseerden allerlei plechtigheden en bijeenkomsten om de Paus hun trouwe erkentelijkheid uit te drukken. Zo namen in Turijn honderdvijftigduizend gelovigen aan een samenkomst deel.

In Frankrijk daarentegen probeerden de liberaal-katholieken met alle middelen de draagwijdte van de *Syllabus* af te zwakken. Mgr. Dupanloup, de bisschop van Orléans, schreef een brochure, *La Convention du 15 septembre et l'Encyclique du 8 décembre*, die een enorme weerklank kende: zij werd op zes maanden tijd op honderdduizend exemplaren verspreid. Montalembert gaf toe: « De bisschop heeft werkelijk een krachttoer uitgehaald, niets meer of niets minder; zijn brochure is een meesterwerk van welsprekend gevoel » (broeder Pascal, p. 273).

« Het “gevoel” bestond erin een subtiel onderscheid door te voeren tussen “de these” en “de hypothese”: de encyciek geeft weliswaar het ideaal (these) weer van een volkomen christelijke samenleving, maar vermits de maatschappij in de praktijk (hypothese) geseculariseerd is, moet men zich plooiën naar de vereisten van de huidige, actuele, werkelijke toestand! » (*ibid.*)

De liberalen intrigeerden om van de Paus een lovende brief aan het adres van Mgr. Dupanloup los te krijgen. Maar dat was verloren moeite: Pius IX richtte zijn lof integendeel aan de bisschoppen « die er zorg voor gedragen hebben hun gelovigen te beschermen tegen het gevaar van de dwalingen die Wij veroordeeld hebben, en die er blijk van gegeven hebben dat zij deze dwalingen evenzeer als Wij verafschuwen » (*ibid.*, p. 276).

De publicatie van de *Syllabus* blijft één van de belangrijkste gebeurtenissen uit het pontificaat van Pius IX:

« Eigenlijk », schrijft abbé de Nantes, « hebben de Pausen sinds de revolutionaire uitbarsting van 1789 onophoudelijk tegen deze geest van rebellie, “duivels in zijn essentie zelf”, een dam en een obstakel opgeworpen: hun Leerambt en hun gezag ten dienste van het geloof. **Maar de *Syllabus* gaf aan zovele in de tijd verspreide onderrichtingen een samengebalde kracht,**

helder en onomstotelijk. Alle dogma's van de vrijmetselarij, heel de theorie van de rechten van de Mens, de Staat, het Volk-dat-God-is, werden in dit document gedefinieerd en verworpen. Vanaf dat ogenblik was er rondom de belegerde Kerk een verdedigingswal opgeworpen, een verdedigingssysteem dat de aanval, het verraad, de uitputtingsslag moest verhinderen » (*Lettre à mes amis* nr. 190).

EEN LEVENSKRACHTIGE KERK

Pius IX heeft niet alleen een dam opgeworpen tegen « de geloofsafval » die hij zag aankomen, hij heeft ook een heel project van vernieuwing opgezet. « Het is tijdens zijn bewind dat de Kerk modern geworden is in haar administratie, vol levenskracht, en tenslotte ook in staat om zich voor de eerste maal uit te breiden over de hele wereld » (Georges de Nantes, *Prélude à l'apostasie*, CRC nr. 96, sept. 1975, p. 5).

Hij versterkt het gezag van de pauselijke nuntius: deze zal voortaan in naam van de Paus tussenbeide komen in het interne leven van de lokale Kerken.

Hij voert voor de bisschoppen opnieuw de verplichting in van de bezoeken *ad limina*. De vruchten hiervan zijn in elk opzicht uitstekend. Franse bisschoppen die aanhanger zijn van het gallicanisme [meer zelfstandigheid voor de Kerk van Frankrijk ten opzichte van Rome – *red.*] komen terug op hun vooringenomenheid. Zo is daar Mgr. Plantier, bisschop van Nîmes, die in zijn reisverslag het volgend ontroerend portret schetst van de H. Vader: « Zijn nobel hoofd met regelmatige trekken onderscheidt zich vooral door het gelaat, dat een grote zachtheid en een aandoenlijke goedheid uitstraalt. Niets is helderder en welwillender dan zijn blik, niets vaderlijker en gracieuzer dan zijn glimlach. In zijn stem, die geen kracht tekort komt, ligt een toon van wonderlijke minzaamheid; men voelt aan zijn woorden en aan zijn hele voorkomen dat hij in zijn hart een immense schat van liefde draagt. »

De Paus herstelt de Engelse hiërarchie, ondanks de hetze georganiseerd door de eerste minister, Lord John Russell. Hij geeft een reusachtige impuls aan de missies, door meer dan tweehonderd bisdommen of apostolische vicariaten op te richten. Beetje bij beetje legt hij aan heel de Latijnse Kerk de Roomse liturgie en de gregoriaanse zang op. Ook geeft hij zijn goedkeuring en steun aan nieuwe devoties. In 1856 breidt hij het feest van het Heilig Hart uit tot de universele Kerk en beantwoordt hiermee de wens die herhaaldelijk werd geuit door de Franse bisschoppen. Het decreet voor de zaligverklaring van de dienaar Gods Marguerite-Marie Alacoque, van 19 augustus 1864, bekrachtigt de authenticiteit van de openbaringen te Paray-le-Monial.

EEN BUTTENGEWONE REMEDIE: HET CONCILIE VATICANUM I

Vanaf het moment dat de samenroeping van een Concilie officieel aangekondigd werd, plaatste Pius IX het onder « *het patronaat van Haar die bij het begin van de wereld met haar voet de kop van de slang*

verpletterd heeft en die sindsdien heel alleen alle ketterijen heeft uitgeroeid » (toespraak van 30 juni 1867).

De intriges van de liberaal-katholieken tegen de plannen van de H. Vader, hun tussenkomsten bij de vrijzinnige regeringen, botsten op het onwankelbare voornemen van de Paus van de Onbevleete. Nochtans was Pius IX er zich van bewust dat hij in Rome zelf ernstig bedreigd werd door de troepen van Piëmont [voor het historisch kader, zie het vorig nummer van Hij is verzezen!]. « *Het Concilie zal doorgaan, God wil het! Ook al moeten we er Europa voor verlaten, ook al moeten we er naar Peking voor gaan!* » (Baunard, dl. 2, p. 368).

De Paus wilde met het Concilie « *op een buitengewone manier een oplossing bieden voor het immense kwaad van de huidige eeuw* ». Dat kwaad noemde hij bij naam in de bul waarmee het Concilie werd samengeroepen: « *Goddeloosheid, zedenverval, ongeremde losbandigheid, besmetting met allerlei soorten perverse theorieën, ondeugden en misdaden, verkrachting van de goddelijke en de menselijke wet...* ». Het oecumenisch Concilie zou daarom « *met de grootste zorg moeten onderzoeken en bepalen wat er in deze rampzalige tijd moet gedaan worden voor een grotere glorie van God, voor de zuiverheid van het geloof, voor de glans van de godsdienstbeleving, voor het eeuwig heil van de mensen, voor de discipline en het duurzaam onderricht van de reguliere en de seculiere clerus, voor de naleving van de kerkelijke wetten, voor de hervorming van de zeden, voor de christelijke opvoeding van de jeugd en voor de wereldwijde vrede en eendracht* » (bul *Aeterni Patris*, 29 juni 1868).

Pius IX opende plechtig het eerste concilie van het Vaticaan op 8 december 1869, feestdag van Maria Onbevleete Ontvangen: « *U ziet, beminde Broeders, met welk een razernij de eeuwenoude vijand van het menselijk ras het Huis van God, verblijfplaats van zijn heiligheid, heeft aangevallen en nog steeds aanvalt. Het verbond van alle goddelozen [...] houdt niet op met onder zijn leiding een verbeterd en misdadige oorlog te voeren tegen de heilige Kerk van Christus. Het karakter, de gewelddadigheid, de wapens, de vorderingen en de plannen van deze oorlog zijn u niet onbekend.*

« *Voor uw ogen speelt zich onophoudelijk het schouwspel af van beroering en onenigheid over de heilige doctrine [...], de jammerlijke omverwerping van elke vorm van recht [...], de grondige vernietiging van het christelijk geloof in de zielen. De toestand is zo ernstig dat de Kerk van God er op dit ogenblik zou dreigen aan ten onder te gaan, als ze tenminste ooit zou kunnen ten gronde gericht worden door de complotten en de inspanningen van mensen.*

« *We hebben ons voorgenomen de weg en de midelen te kiezen die ons het meest geschikt en opportuun lijken om de schade die de Kerk heeft ondergaan te herstellen* » (aangehaald door Yvan Gobry, *Pie IX. Le Pape des tempêtes*, 1999, p. 370).

Het verloop van het Concilie is genoegzaam bekend.

Abbé de Nantes verwijst dikwijls naar de dogmatische constitutie *Dei Filius*, die unaniem werd goedgekeurd op 24 april 1870: ze regelt zeer nauwkeurig de band tussen de rede en het geloof.

Het is ook geweten dat de doorslaggevende tussenkomsten van Mgr. Freppel in de debatten over de pauselijke onfeilbaarheid zeer op prijs werden gesteld door Pius IX.

Op 17 juli, aan de vooravond van de plechtige afkondiging van het dogma, verlieten vijftig tegenstanders Rome omdat ze niet vernederd wensten te worden. Maar de Paus verplichtte hen nadien om publiekelijk hun goedkeuring te hechten aan het dogma. Om aan het getalm van Mgr. Dupanloup [de voorman van de liberaal-katholieken in Frankrijk – red.] een einde te stellen stond Pius IX op het punt hem een sanctie op te leggen die hem de uitoefening zou verboden hebben van welke bisschoppelijke daad ook (cf. broeder Pascal, *Mgr Freppel*, vol. 1, p. 485-492).

ZALIG DE VERVOLGDEN

Het Concilie kon in de herfst helaas niet verdergezet worden. Want na het vertrek van de Franse troepen, teruggeroepen uit Rome door Napoleon III, kon Pius IX niet verhinderen dat het leger van Piëmont de Eeuwige Stad innam. Er speelden zich afschuwelijke taferelen af. Pauselijke zoeaven werden afgeslacht en verminkt door de aanhangers van Garibaldi, die zich verder overgaven aan allerlei soorten afpersingen en luidkeels riepen:

« *Dood aan de priesters! Dood aan de Paus! Vervloekt zij Sint-Pieter! Vervloekt zij Jezus Christus!* »

De Paus verwierp het compromis dat de “subalpinse” regering hem aanbood en werd zo « **de gevangene van het Vaticaan** ». Hij sprak de excommunicatie uit tegen de overweldigers van de apostolische Stoel en bevestigde nogmaals « *dat het wereldlijk primaatschap van de Heilige Stoel aan de Paus gegeven werd vanuit een bijzonder plan van de goddelijke Voorzienigheid; dat het noodzakelijk is dat diezelfde Paus, die op geen enkel ogenblik onderworpen is aan welke monarch of wereldlijke macht ook, in volkomen vrijheid zijn opperste macht en gezag kan doen gelden om de wereldwijde kudde van de Heer te weiden en te besturen, een macht en een gezag die hij vanwege God langs Christus zelf heeft ontvangen* » (encycliek *Ubi Nos arcano Dei consilio*, 15 mei 1871).

Door de weigering zijn rechten af te staan had de Paus de hoofdzaak gered. « Pius IX heeft niet als taak », schrijft Louis Veuillot, « te zorgen voor de triomf van de miskende waarheid, **hij is belast met de belijdenis van die waarheid ook al moet hij daarvoor sterven; want het is op die manier dat op het door God vastgestelde tijdstip deze waarheid levend uit het graf van haar martelaars zal tevoorschijn komen.** »

Pius IX had niets van zijn charmante vriendelijkheid verloren, maar in die tijd van beproeving werd het bo-

vennatuurlijk karakter van zijn overwegingen en richtlijnen aangrijpend. Een priester die ontvangen wordt in audiëntie, zegt hem:

« – *Heilige Vader, ik bid voor uw ogenblikkelijke bevrijding en voor het ophouden van de vervolgingen.*

« Hij onderbreekt hem:

« – *Bid opdat de wil van God zou geschieden, want we weten niet, noch u noch ik, of het goed is dat de storm zo snel tot bedaren komt. Vervolging betekent voor de Kerk gezondheid.* »

Het wedervaren van de H. Vader vergrootte nog het prestige dat hij in heel de christenheid genoot. Hij had bovendien een grote reputatie van heiligheid. « Ik geloof », zei professor Tolli, « dat het gemakkelijker is om de straatstenen van Rome te tellen dan de voorbeelden van zijn naastenliefde. » Zo wist men dat hij belangrijke giften schonk aan de kloosters die door de Piëmontese regering van hun bestaansmiddelen beroofd waren.

Zijn opstandige onderdanen werden dikwijls ontderd en zelfs bekeerd door zijn grootmoedigheid. In de kliniek van de Heilige Geest weigert een gevangene die met Garibaldi meegevochten heeft hem zijn gezicht te tonen. De Paus spreekt hem aan met de zachtst mogelijke stem: « Ik schenk je vergeving, vraag jij nu vergeving aan God. » De jongeman barst in tranen uit.

Pius IX belastte professor Tonello met volgende zending: « Zeg aan Garibaldi dat de arme grijsaard die hij *de vampier van het Vaticaan* noemt, hem vergeeft, voor hem bidt en, deze zelfde morgen nog, voor hem de Mis heeft opgedragen » (Fernessole, vol. 2, p. 419).

Ontelbaar zijn de mirakelen die door Paus Pius IX tijdens zijn leven werden verricht. Als men hem daarvoor kwam bedanken, sloot hij het gesprek af met een charmante kwinkslag. Aan een jonge Parijzenaar die hem vertelt dat hij in 1866 op miraculeuze wijze genezen is door enkel maar een van de kousen van de H. Vader aan te raken, antwoordt Pius IX: « Dat is inderdaad zeer verwonderlijk. Ik die ze heel de dag door draag, heb onophoudelijk pijnlijke benen. » De Heilige Pius X maakte later in soortgelijke omstandigheden dezelfde opmerking. En beide mirakels werden met zekerheid bewezen!

«DE ONBEVLEKTE ONDERSTEUNT MIJ»

Tijdens de meest tragische uren kwam Pius IX de hulp van de Onbevleete Maagd afsmeken aan de kopie van de grot van Lourdes die op zijn bevel was opgetrokken in de tuinen van het Vaticaan.

Toen Mgr. Langénieux hem in februari 1874 een kunstwerkje aanbood dat *De Verschijning en het heiligdom van Lourdes* voorstelde, liet de Paus lange tijd zijn blik rusten op de Onbevleete en vertrouwde de bisschop daarop toe: « *Ziedaar al mijn hoop, want*

menselijke hoop is er niet. Wees gegroet, Sterre der zee, wees gegroet, Moeder Gods, Maria altijd Maagd, Maria, gezegende Poort van de Hemel. »

Mgr. Langénieux wenste dat dit *Heiligdom van de Onbevleete* op de werktafel van de H. Vader zou blijven staan. « Neen », antwoordde de Paus, « ik voorzie er een betere plaats voor. Ik zal het in mijn bidkapel plaatsen, waar ik verschillende malen per dag het Goddelijk Sacrament ga aanbidden. En *als ik bedroefd ben, als het me lijkt dat God doof is voor onze stem, dan zal ik mijn ogen oprichten naar de Onbevleete. Ze zal met Ons bidden, Ze zal voor Ons bidden* » (Fernessole, p. 271).

Toen Mgr. Langénieux het bisdom Tarbes verliet voor het aartsbisdom Reims, zei de Paus hem: « Mijn zoon, we zijn soldaten en we moeten gaan naar de posten waar het meest te strijden valt. U houdt veel onze goede Moeder, de Maagd Maria. *Heb dus vertrouwen. Mij biedt ze ondersteuning. Ze zal u niet in de steek laten* » (Villefranche, p. 400).

In zijn devotie voor de Onbevleete Ontvangenis betrok Pius IX ook de Heilige Jozef, haar zeer zuivere bruidegom, voor wie hij een vurige verering koesterde. Op 8 december 1870 riep hij Sint-Jozef officieel uit tot « patroon van de katholieke Kerk. »

Op 2 februari 1878, toen hij al ernstig ziek was en sinds verschillende maanden bedlegerig, vertrouwde hij aan een geestelijke die zich verbaasde over zijn sereniteit het volgende toe: « O, dat heeft te maken met het feit dat Sint-Jozef vandaag de dag beter bekend is! » En de Paus drukte zijn vertrouwen uit in de komende triomf van de Kerk, vermits zij nu officieel onder de hoge en machtige bescherming van de H. Jozef geplaatst was.

De Paus van de Onbevleete overleed vijf dagen later, in de avond van 7 februari, terwijl de klokken van het *Angelus* de eerste noten van het *Ave Maria* lieten weerklinken.

Het mooiste getuigenis over hem werd gegeven door Mgr. Freppel, in diens herderlijke brief van 10 februari 1878: « Zelfs diegenen van wie hij de vijandigheid niet kon ongedaan maken, toonden zich ontroerd door de blijken van een goedhartigheid die zelfs door de grootste ondankbaarheid niet ontmoedigd werd. Zijn hart was een onuitputtelijke bron van zachtheid en vrijgevigheid. En als, zoals Bossuet zei, “de goedheid het specifieke kenmerk is van de goddelijke natuur en tekenend is voor de weldoende hand waaruit wij voortkomen”, dan verdient de Vader die ontruikt is aan onze liefde dat hij een plaats mag innemen onder hen die hier op aarde het best *het beeld van de God van goedertierenheid en barmhartigheid* gestalte hebben gegeven. »

broeder François van Maria-ter-Engelen